

LA NOSTRA TERRA

MINISTERIO
DE CULTURA

MINISTERIO
DE CULTURA

LA NOSTRA TERRA

MALLORCA

ANY I

1928

MINISTERIO
DE CULTURA

INDEX

EDITORIALS

	Pàgs.
Els nostres propòsits	I
Als nostres lectors	37
En el segon aniversari	38
Els finestrals de la Seu	40
Les "Saetas" a Mallorca	77
La Biblioteca de la Diputació.	117
La Prehistòria Balear	157
La Missió d'Art a l'Argentina.	209
Les troballes de Llubí.	210
La Seu i la Llonja en perill	249
El Palau dels Marquesos de Solleric.	289
La Font a Joan Alcover	329
Ignasi Iglèsies	369
La Col·lecció Marroig	413
Qüestions d'estètica urbana	457

POESIA

<i>Andreu Fontirroig, Munuel</i>	— Rosa d'Abril.	49
<i>Arbona i Oliver, Andreu</i>	— L'aimada esquiva	481
<i>Artigues-Riera, Josep</i>	— Cales serenes	438
<i>Barceló, Bartomeu C. M.</i>	— Cor en dos	101
	— Tot mirant i cantant	221
<i>Benguerel, Xavier</i>	— Carrer vell	165
<i>Carner, Josep</i>	— Els dos tocatardans	417
<i>Colom, Guillem</i>	— Primavera	11
	— La monja (fragment de "Nerto")	260
<i>Duran, Llorenç</i>	— Llum de maig	304
<i>Forteza Pinya, Miquel</i>	— A la nova Isolda	126
	— Sonet.	216
	— Implorant la pluja	339
<i>Guasp, pvre. Bartomeu</i>	— Hora serena	44
	— Mitgeval	312
	— La cançó.	389
<i>López-Picó, J. M.</i>	— Postal de viatge.	96
<i>Mayol, Maria</i>	— Plaer de la lectura	122
	— Què n'haveu doncs fet? (trad.)	464
<i>Perucho, Artur</i>	— Beethoven	133
	— Romanç del fill i de l'amada	376
<i>Pons, Joan</i>	— Cançonetes infantils.	15
<i>Salvà, Antoni</i>	— Revetla pagesa	297
	— Fira de Sant Tomàs.	475

	Pàgs.
<i>Salvà, Maria-Antònia</i>	
— * * * (trad.)	5
— Als vitratges de Gaudí	83
— El Sicomor	256
— El Sepulcre (trad.)	422
<i>Verger, Maria</i>	
— Mirades perdudes	88
— Primavera	179

P R O S A

<i>A. P.</i>	— Lletra de Barcelona	232
<i>Aguiló, Francesc de S.</i>	— El laboratori biològic-mari	184
<i>Alanís</i>	— Divagacions entorn del localisme, el provincianisme i altres coses	251
<i>Alomar, Joan</i>	— Mallorca i la pintura	486
<i>Andreu Fontirroig, Manuel</i>	— Roses marcides	306
<i>Busquets i Mulet, Jaume</i>	— Enric Ibsen	118
<i>Calvet, Agustí</i>	— En Miquel dels Sants Oliver	173
<i>Cladera Palmer, Mateu</i>	— Diumenge del Ram	134
<i>Colom, Guillem</i>	— El Centenari de Fra Lluís de León	158
<i>Colom Casasnoves, Guillem</i>	— Llorenç Riber i Campins	290, 340, 377
<i>Crespí, Andreu</i>	— Les roques sedimentàries i llurs micro- fòssils	439
<i>Darder, Emili</i>	— Glozel	18
<i>Darder Pericàs, Bartomeu</i>	— Altra volta Glozel	180
	— El nostre estat sanitari	189
	— Els factors geològics de la bellesa de Mallorca	137
<i>Dethorey, Ernest M.^a</i>	— Els petrolis a Mallorca	488
<i>Escalas Real, J.</i>	— Cases i jardins de Mallorca	360
<i>Esclasans, A.</i>	— El moviment de la població a la nostra terra	52
<i>Estelrich, Joan</i>	— Relativisme crític	84
	— Al marge del Trivi	418
<i>F. V. B.</i>	— Record, què vols de mi?	42
<i>Ferbal, Lluís</i>	— Democràcia i Humanisme	459
<i>Ferrà, Miquel</i>	— Lletra de Barcelona	402
<i>Font i Gorostiza, Miquel</i>	— El problema de les inscripcions ibèriques	223
	— En Pere d'A. Penya	78
	— Vocació marinera (trad.)	370
	— Cursa fantàstica (trad.)	466
<i>Forteza, Bartomeu</i>	— Rotonda	16
<i>Forteza, Guillem</i>	— Les innovacions en l'arquitectura	314
<i>Galmès, Salvador</i>	— Pica - Calderes	211
<i>Hutchinson, S.</i>	— Les pintures d'Hermen Anglada	26
<i>Jiménez, Antoni</i>	— L'Acropolis	347, 392
<i>Llabrés, Joan</i>	— La invasió del paper imprès	264
<i>Marqués Coll, Miquel</i>	— El "Foment de Cultura de la Dona"	267
<i>Martínez Ferrando, Daniel</i>	— Blasco Ibáñez	51
	— El Lladre	429
<i>Massutí i Alzamora, M.</i>	— Els gasos disolts en l'aigua de la mar	57
	— Les transgressions atlàntiques	398, 493
<i>Mestre, A.</i>	— Impressions d'un viatge a Sicília	217
<i>Mulet, A.</i>	— Bibliòfila	136
<i>Navarro, Francesc de P.</i>	— La cèdula personal dels peixos	317
<i>Navarro-Borràs, E.</i>	— Lletres valencianes	54, 196, 321, 497
<i>Oliver Capó, Mateu</i>	— Francesc de Goya	127
<i>Oliver i Domenge, P.</i>	— Sepulcres d'incineració	67
<i>Perucho, Artur</i>	— El món tenebrós de Dostoiewski	6

	Pàgs.
<i>Pons, pure., Antoni</i>	
— Els nostres arxius	2
— De Maria Bashkirtseff a Santa Teresa de Lisieux	299
<i>Pons, Joan</i>	
— Mateu Obrador Bennàsser	423, 477
— Don Joan Palou i Coll	171
— Nerto a Mallorca	257
<i>Reparaz (fill), Gonçal de</i>	
— Mallorca, centre de la Cartografia medieval	104
<i>Roca Waring, G.</i>	
— El moment que passa	436
<i>Rosselló de Son Forteza, Joan</i>	
— Ludica i Lubor (trad.)	12
— La Bella de la Terra (trad.)	383
<i>Sagristà, Antoni</i>	
— L'hora de la pau	99
<i>Sans, Elvir</i>	
— Les nostres aptituds econòmiques	45
— Tragèdia sentimental	333
<i>Serra Pastor, M. M.</i>	
— Rebel	385
<i>Sureda Blanes, Josep</i>	
— La rosa dins la mar	97
<i>T.</i>	
— Del Rosselló	148, 274, 442
<i>Thomàs, Mn. Joan M.^a</i>	
— Strawinsky, músic mediterrani	167
— El Centenari de Schubert	483
<i>Torrents de Pomar, Antònia</i>	
— Mirem aprop	102
<i>Valentí, Joan I.</i>	
— La lluita contra la follia	271, 353
<i>Valls Taberner, F.</i>	
— Vells i joves	414
<i>Verdaguer, Joaquim</i>	
— L'admiració dosificada	219
<i>Vidal, Damià</i>	
— Els exploradors polars	351
<i>Vidal i Burdils, Francesc</i>	
— Excavacions a Santa Maria del Camí	229
<i>Villalonga, Llorenç</i>	
— El fatalisme en la literatura russa	89
— Petite metafísica de la boxa	123

LITERATURA RETROSPECTIVA

<i>Alcover, Joan</i>	— Resfa	331
<i>Ferrà, Bartomeu</i>	— Una diligència	143
<i>Lluís Salvador, Arxiduc d'Àustria</i>	— Vida dels animals	235
<i>Obrador Bennàsser, Mateu</i>	— Any nou, vida nova	32
<i>Oliver, Miquel dels Sants</i>	— El Colomer	64

ELS LLIBRES

	Pàginas 28, 68, 109, 150, 200, 239, 276, 323, 364, 404, 445, 498
<i>Sàtires, de Guerau de Liost</i>	68
<i>Elogi de Catalunya, de J. Vallès i Pujals, per R.</i>	109
<i>El Gènesi i l'Exode, per R.</i>	150
<i>El hombre que se descubrió a si mismo, de Mateu Cladera Palmer, per F. V. B.</i>	200
<i>Sembrant arreu, de Mn. Jaume Collell</i>	201
<i>Almanach Occitan 1928</i>	202
<i>De la natura, de Lucreci, trad. Dr. Balcells, per R.</i>	239
<i>Poesies, de Càtul, trad. Petit i Vergés, per R.</i>	239
<i>"Cançoner Popular de Catalunya"—Materials.</i>	276
<i>Obres completes de Narcís Oller, per R.</i>	278
<i>Per l'altar i per la llar, de Mn. Llorenç Riber</i>	323
<i>Imatges Xilogràfiques Mallorquines, de Vicens Furió.</i>	364
<i>Records de nostra terra, de Miguel Puigserver</i>	364
<i>Històries de la Carn i de la Sang, d'Agustí Esclasans, per F. V. B.</i>	404
<i>Poesies Jovenils, de Mn. Bartomeu Guasp, per Guillem Colom</i>	404
<i>"Proverbis de Ramon", de Ramon Llull, per P. M.</i>	445
<i>El Cabdill de l'ardidesa, de Francesc Rossetti, per G. C.</i>	498
<i>Les malalties infeccioses, d'Emili Darder</i>	498

RECULLS DE FORA

Pàgs.

Pàginas 31, 70, 112, 152, 198, 243, 282, 326, 366, 406, 447, 500

NOTICIARI

Pàginas 33, 72, 113, 153, 204, 245, 284, 327, 367; 409, 451, 501

CONCERTS

Margrit Verlé	35
Pere Vallribera	72
Sylvette de Lamar	74
Alfred Mirovich	113
Enric Iniesta	113
Joana Barceló	153
Màxim de Rysikoff - Alexandre Vilalta	154
Maurice Maréchal	204
Lilí Ringer de Décsi	204
Joana Barceló	206
Baltasar Samper, per E. P.	245
"Trio de Barcelona", per E. P.	246
Cançons populars, per E. M. ^a D.	367
Alexandre Uninsky, per E. P.	409
Rosselló - Sales - Thomàs, per G. C.	410
Joan Manèn, per E. P.	452
Jaume Mas Porcel, per B.	452
Gàlvez - Mestre, per B.	453
"Orquesta de Càmara de Alicante" per E. P.	501

EXPOSICIONS

Bartomeu Mas	33
Marià Montesinos	72
K - diré	73
Werner - Weber.	73
Enric Climent	114
Mateu Vidal Riera	114
Edith Triebel	154
J. Rosselló Salas	155
Col·lectiva a "La Veda"	205
Pere Blanes Viale, per J.	247
Guillem Mesquida	285
Antoni Rosselló Pons, per E. M. ^a D.	410
Palliser, per E. M. ^a D.	453
Antoni Ribas, per E. M. ^a D.	504
Gwynydd Ruth Morgan, per E. M. ^a D.	505
Simeó Cerdà, per E. M. ^a D.	505
Joaquim Domenech, per E. M. ^a D.	505
Joan Fuster, per E. M. ^a D.	506

LÁMINES

I - Calc de la carta de Dulcert (1339)—Reproducció de la part S. O. de la carta de Dulcert	} 108/109
II - Calc de la regió Càspia—Mar Negra de l'Atlas dels Cresques (1375)—Reproducció del mapa de Vallseca (1439).	
Font dedicada a la memòria del poeta Joan Alcover (fot. Rul'lan)	330

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIENCIES

ELS NOSTRES PROPÒSITS

Dins la múltiple activitat intel·lectual de Mallorca mancava una publicació que fos el fogar comú dels qui estimen les nostres coses i, d'una manera especial, les nostres lletres.

L'esforç dels mestres que feren renèixer de les cendres el nostre idioma i la nostra literatura era mereixedor de que qualche cosa més que la veneració o el respecte individuals: reclamava també la nostra aportació col·lectiva a l'obra que ells amb tant d'encert començaren.

Hem cregut que una revista que fes conèixer la tasca realitzada i servís d'estímul a l'obra a realitzar responia perfectament al fi indicat. Per això hem gosat publicar LA NOSTRA TERRA.

Coordinar els esforços dispersos, passar revista a l'activitat literària, artística i científica d'aquí i de fora d'aquí, encoratjar - nos mútuament, aportar la nostra cooperació, en fi, a l'edifici de la nostra cultura: heus aquí lo que voldríem.

No desconeixem les dificultats que l'empresa representa. La vida efímera que han tingut fins avui a Mallorca les revistes similars és, en veritat, un exemple descoratjador. Nosaltres, però, no volem creure que les manifestacions de l'esperit no interessin a la nostra gent i confiam, amb la col·laboració moral i material dels nombrosos elements que poden coadjuvar amb fruit a la nostra tasca, poder dur la revista endavant.

LA NOSTRA TERRA es complau avui, amb motiu del seu primer número, a enviar la seva salutació cordial a les publicacions d'aquí i de les regions germanes, especialment a les que, com nosaltres, treballen pel ressorgiment cultural de les nostres terres.

LA REDACCIÓ

ELS NOSTRES ARXIUS

CONTRA ELS CAÇADORS DE FALCONS A MALLORCA

(1392)

DIE IX augusti anno predicto petrus badia preco publicus curiarum Maioricarum, retulit se mandato dicti domini Gubernatoris fecisse per loca assueta ciuitatis Maioricarum preconizationem sequentem.

Ara hoiats queus mana lo honorable mossen ffrancesch çagariga caualler conseller del Senyor Rey e Governador del regne de Mallorques que null hom ne naguna persona de qualqua condició o stament sia no gos cassar ne fer cassar ab ballesta ne ab ca de mostra ne en nagun engin enla Illa de Mallorques sots pena de cent sols e de perdra lo ca e la ballesta sens tota merce.

Item mana que null hom ne naguna persona no gos pendra ne fer pendra en la dita Illa naguna pardiú ab filats ne ab ballesta, ne ab granades ni cantar ni ab altra engin ne desfer nius ne lorigueres ni matar lebras ne conils de carnestoltes fins asent miquell sots pena de C. sous per cada vegada que atrobats hi seran, o denunciats seran, e si pagar nols pora que stia al costell, a coneguda de la cort. Empero es entes que tothom pusca cassar enso del seu, e ason empriu couinentment sens ajust.

Item que null hom no gos cassar ni matar naguns anets en naguna ribera en nagun engin sots pena de X liures, e si pagar nols pora que perda lo puny. Empero en asso no son entesos falcons cassadors de ribera.

En el pregó del dia 4 de març de 1393 s'hi afegiæ:

Item que null hom ne neguna persona de qualque condició, o stament sia nogos aturar nagun falcó ne astor que haia trobat de tres jorns auant mas aytantost con laura trobat lo trameta al battle del loch hon laura trobat. Easso sots pena de XXV liures ho

de perdra lo puny. Eaquell quel portara al dit batle auran dastor quatre sols e de tot falcó II. sols e desperuer ho de mirla I. sol VI. Elo batle quil haura resabut daia aquell de continent al senyor Governador trametre.

En cara mes mana lo dit lochtinent de Governador que null hom ne neguna persona de qualque condició o stament sia daqui auant en naguna manera ne an nagun angan no gos cassar an la illa dela porassa ne de las ilatas ab cans ne fures ne ab steles ne per neguna manera que dir ne fer se puscha sots pena de perdra los cans e furas, de pagar al fisch del senyor Rey XX. liures. Esi pagar noles pora, o no volra que stia an la praso Cent jorns.

En cara mana mes lo dit lochtinent de Governador que con alscons usen mal daquells qui paran affalcons jantils. E desfan los agres dels dits falcons qui couen an la illa de Mallorques. Elo dit senyor Governador per cessar que los dits agres nos desfassen mana aqualseuol persona de qualque condició ley ostament sia qui pandra dels dits falcons vulles que sien sors o mudats aquells nogos pendra ne tresportar anagun ne gitar del Regna de Mallorques ans dins tres dies que pres lauran deien portar al dit senyor Governador sots pena de XXV liures e si pagar noles pora o no volra perdia lo puny sens tota merce.

ELS CAVALLERS DE S. JORDI DEMANEN EL RESTABLIMENT DE LA FESTA DE LLUR PATRÓ

(1405)

Item com segons les Croniques antigues dela vida dels sants dela gloria celestial, e dela conquesta feta per lo molt victorios de inefable memoria e recordacio en Jacme per la gracia de deu Rey de Arago e de Mallorques del present Regne e axí es nostre ffe, e deu esser que lo gloriós caualler batallador per xristiandat mossen sent Jordi son ajudador per gracia diuinal al dit Magnífich rey en conquerir lo present Regne, e tolre aquell de mans de infeels per tal que lo nom de deu eternal hic sia per tots temps loat. Eno tansolament per la memoria dela dita conquesta mes per

los merits del dit gloriós Caualler sant enla present Ciutat tots anys sa fes festa lo jorn instituhit per la sancta mare sgleya ahonor del dit beneuyrat mossen sent Jordi. Elo reuerent senyor bisbe de Mallorques jatsia segons piedosament creures deu hage forogitade per bona intenció la dita festa no fahent la manar colre axí com solía dins la dita ciutat, e de fora la qual cosa torna en oblit de la dita festa no retent algun guardo al gran seruey per lo dit sant fet axristiandat. Per tant los dits deffensadors e procuradors demanen e requeren que per uosaltres dits honorables jurats e conseyll sia sopplikat al dit Reuerent senyor bisbe que la dita festa dege fer tornar manar esser colta axí com era acostumat, e desso haurats guardo de nostre senyor deu e de mossen sent Jordi elo dit bras, o reputara asingular gracia e seruey.

(De l'Arxiu Històric del Regne de Mallorca)

ANTONI PONS, PVRE.

* * *

DE LOUIS LE CARDONEL

TRANQUILITAT de la tardor profunda,
serenitat feta de lassitud,
per l'alta esfera, indefinida i blonda,
octubre escampa rossa quietud.

Serenitat feta de lassitud,
enuig mesclat d'un dolç anhel de vida,
octubre escampa rossa quietud.
Prest vindrà el gel de l'hivernada humida.

Enuig mesclat d'un dolç anhel de vida,
oh com l'embat perfuma lentament!
Prest vindrà el gel de l'hivernada humida;
ja el boix la sava amarguejanta sent.

Oh com l'embat perfuma lentament
l'ànima tendra i dolçament lassada!
Ja el boix la sava amarguejanta sent,
de pensament és l'aigua penetrada.

L'ànima tendra i dolçament lassada,
deixant el món, de l'alta pau s'inonda;
de pensament és l'aigua penetrada.
—Tranquil·litat de la tardor profunda.

MARIA-ANTONIA SALVA, trad.

El món tenebrós de Dostoievski

LA novel·la moderna —genèricament— se m'apareix imatjada com una mena de vall ameníssima, auriolada per tres cims imponents: Teodor Dostoievski, Tomàs Hardy i Marcel Proust.

Reconec, però, el dret de tothom a canviar aquesta orografia que potser serà resultat de les meves preferències capritxoses, o —si voleu tractar-me millor— d'amagades i inexplicables afinitats espirituals. Però és ben cert que jo no trobo, en la novel·la del segle XIXè, altres noms que puguin posar-se per sobre dels esmentats.

Em direu que Victor Hugo, que Stendhal, que Balzac... No us ho vull discutir. Potser tindreu raó. Jo, per altra banda, no soc un crític: no sé parlar de les coses objectivament. I com que els llibres no tenen per a mi més que una valor subjectiva, i no em representen altra cosa que allò que em fan sentir quan els llegeixo, ¿per què haig d'amagar la veritat? Cap no m'ha fet sentir tant com "Crim i Càstig", "Els germans Karamazov", "Judes l'Obscur" i la magnífica sèrie de "A la recerca del temps perdut"...

I si em permeteu una opinió més personal, més arbitrària encara, us diré que —comparats amb Dostoievski— tots el seus contemporanis em semblen uns aprenents de novel·listes; uns meravellosos escriptors, sens dubte, que varen escriure obres força estimables, però que s'hi troben tan lluny d'ell com la línia del volum.

* * *

Si hom llegeix un autor rus qualsevol, se n'adona que aquell llibre ha estat escrit en una latitud força diferent de la nostra. Els llibres de Dostoievski, però, van encara més lluny: us fan l'efecte que us parlen d'un altre món. Els personatges de qualsevol autor rus (no hi comptem un Gogol, per exemple, però sí un Turgueniev) podrien ésser trasplantats a un país que no fos Rússia, amb un lleuger canvi de nom i de psicologia; els de Dostoievski —un senyor

Goliadkin, un Raskolnikov, un Joan o Aleix Karamazov— ¿com podríem fer que no fossin russos?

Heus ací una de las característiques essencials de l'obra dostoievskiana: és russa, russa fins a la mèdula, i sembla d'un altre món.

¿Com es pot armonitzar una cosa amb l'altra per a que sigui una afirmació seriosa i no pas una inadmissible paradoxa? És ben senzill. Dostoievski, com a escriptor de l'escola realista, ha escrit el que ha vist; el que ha viscut, l'ambient que ha conegut des de nen; com a escriptor genial, situat per sobre de totes les escoles, ha fet passar aquella realitat per la seva ànima i ha creat un món seu, propi, exclusiu, completament diferent del món en que vivim la resta dels homes. I aquest món té totes les característiques de la raça eslava, multiplicades per la forta i poderosa sensibilitat del novel·lista.

* * *

Íntegrament rus i íntegrament personal. Això mateix podríem dir de Marcel Proust, amb referència a la literatura francesa. Però establint certes diferències entre l'un i l'altre, per a no caure en el greu error —i són molts els que hi han caigut— de fer semblants dos escriptors que sols tenen alguns punts de coincidència.

Proust és un sensitiu; Dostoievski un passional. Es indubtable que, per això mateix, tenen algun punt de contacte: l'anàlisi minuciós, a fons, dels pensaments i les sensacions dels personatges, per exemple.

Això, però, no pot crear entre ells una afinitat definitiva; ans al contrari, és la pedra de toc per a la llur diferenciació.

El mètode analític de Proust consisteix en fer una llista de sensacions i d'imatges per elles suggerides. A *la recherche du temps perdu* és un bell catàleg sensorial, fet amb molt d'art i amb una dolça i insuperable exquisitat. El mètode dostoievskià —si es pot dir mètode a la seva manera confosa i caòtica de fer novel·les— és un desbordament, un formidable remolí d'on surten, barrejades furiosament, les característiques humanes dels personatges.

Llurs vides repectives poden donar la clau d'aquestes diferències. Marcel Proust va nèixer dintre d'una família burgesa; mai no va conèixer les inquietuds de la manca de diners; a més d'això, el seu temperament feble i malaltís el feia romandre quasi sempre a casa seva, isolat, sense altra company que les seves meditacions

i els seus pensaments. Per força havia d'esdevenir un escriptor minuciós, detallista, ple de preciosismes de tota mena, però mancat d'experiència, de dramatisme humà, d'imaginació i fins de vitalitat.

En canvi, Dostoievski potser no va tenir en la seva vida cap hora de felicitat absoluta. D'ençà de la seva primera joventut, el món se li va presentar com un camí tortuós, ple d'obstacles, difícil de recórrer, i no va poder gojar una pau dolça fins que la mort li va oferir la pau de l'eternitat...

* * *

Teodor Dostoievski nasqué a Moscou el 30 d'Octubre de 1821. El seu pare era metge, i la seva mare una dona prou cultivada per a encarregar-se amb profit de l'ensenyament preliminar dels seus fills. Quan aquests es van fer una mica grans, els va posar una institutriu francesa, Mlle. Souchard, mercès a la qual Dostoievski va aprendre a parlar francès amb tanta perfecció i facilitat com el seu idioma nadiu.

Mlle. Souchard el va afeccionar a la literatura. Era encara un nen i ja havia llegit Hoffman, Goethe i Victor Hugo. Després va llegir George Sand (un dels seus autors predilectes), i més endavant Schiller, Shakespeare, Gogol, Racine i Corneille. La seva gran veneració per Balzac i Gogol sembla que no la va tenir per cap altre autor.

Ell i el seu germà Miquel estudiaren a l'Escola d'Enginyers. En acabar els seus estudis, Teodor es va reintegrar a l'afecció literària i va concebre vastos projectes. Sentia —ara d'una faisó irresistible— la necessitat d'escriure, de crear, de donar als altres la immensitat del seu món interior, i va trametre a les premses la seva primera novel·la: "Els pobres", la qual va assolir un èxit extraordinari de venda i de crítica, i li va permetre ésser considerat des d'aleshores com un dels primers escriptors de Rússia.

La vida, però, no es complau en ésser massa plaent amb els escollits, i no va trigar gaire a tornarse-li fosca i difícil ja per a sempre més. Durant els anys 1847 i 1848 va treballar extraordinàriament, ple de fe i d'entusiasme, però les ales de l'adversitat van projectar aviat una ombra negra sobre les seves il·lusions.

Quan estava escrivint "Nietochka Nezvanova" (1849) va tenir que comparèixer davant els Tribunals de Justícia, acusat de conspirador, com a còmplice de Butachevich-Petrachevski, i va ésser condemnat a mort a l'ensem que els altres pocessats. La crueldat

d'aquell odiós tirà Nicolau I va fer que els condemnats passaren les hores engunioses de la darrera nit i que veieren tots els preparatius per a l'execució, fins haver-se vestit les camises blanques... i, llavors, els van llegir l'ordre de commutació de la pena de mort per quatre anys de treballs forçats, que Dostoievski va tenir que fer a un presili de Sibèria, del qual en parla als seus magnífics "Records de la casa dels Morts", —veritable i única narració dantesca que ha produït la literatura moderna.

Quan el Govern va suspendre —anys endavant— la revista "Uremia", únic mitjà de vida dels germans Dostoievski, Teodor se'n va anar a l'estranger i va sentir per primer cop l'atracció d'un vici terrible que ja l'havia de dominar per sempre: el joc. Va perdre molt més del que tenia i, per sortir del pas, uns amics el van ajudar, i ell va quedar lligat per forts deutes prou superiors a les seves possibilitats econòmiques, per lo qual va vendre anticipadament algunes obres futures.

L'any 1864 va perdre la seva dona i el seu germà Miquel, i es va veure obligat a fer-se càrrec dels nombrosos deutes que aquest havia contret: quinze mil rubles.

Retornat d'un altre viatge a l'estranger, va trobar la família del seu germà en la més gran misèria. No tingué altre remei que contreure excessives obligacions amb revistes i editors, i lliurar-se a un treball intensíssim, gairebé impossible de realitzar humanament.

Va ésser en aquest període (el més atormentat de la seva vida) quan va escriure "Crim i càstig", al mateix temps que, per a normalitzar econòmicament la seva situació, es veia obligat a vendre a l'editor Stellovski la propietat de totes les seves obres —més una d'inèdita que li deuria trametre a data fixa— i tot plegat per tres mil rubles.

Començà a escriure "El jugador" i, com se li acabava el temps, va demanar l'ajut d'una estenògrafa, amb la qual es va casar més endavant en segones noces.

Després del maridatge —novament a l'estranger— va escriure "L' Idiota", "L' etern marit" i "Els endimoniats"; però malgrat aquest intens treball, no guanyava gaire diners i es veia constret a viure molt modestament. Aquesta angustiosa situació la veureu reflectida en la correspondència íntima que hom ha publicat.

La glòria, però, no li fou negada com la tranquil·litat. Considerat per tots els intel·lectuals i estimat pel públic, era la primera figura literària del seu temps. El famós discurs sobre Pushkin, pro-

nunciat a l'inauguració del monument al gran poeta rus, va ésser un esdeveniment inoblidable, gairebé tan inoblidable i grandios com l'enterrament i els funerals del propi Dostoievski, mort algun temps després.

Va morir en la més gran misèria el 20 de gener de 1881. Poc abans havia acabat d'escriure la primera part d' "Els germans Karamazov", novel·la que va produir molts diners al seu editor i que ha enriquit a moltíssims altres editors d'arreu del món.

* * *

¿I com podria esperar-se que un home així, tan castigat per tota mena de dissorts, fos un escritor clar i joiós? Per força havia d'esdevenir fosc, ombriu, caòtic i revolucionari.

Des de les seves primeres novel·les — "Les nits blanques", per exemple— hom trobarà, junt amb dolços idealismes de joventut, aquest món tenebrós que més endavant havia d'ésser característic de tota la producció dostoievskiana.

Una ombra anguniosa omple les seves obres. Els seus personatges són tots anormals, atormentats, visionaris, gent dolorida que passa pel món com Coriolà per sota la tempestat.

I enmig d'aquestes tenebres, quanta claror! quin noble afany de superació i de dignificació!... Potser cap personatge de les seves novel·les és tan identificat amb l'esperit cristià de l'autor com aquell Raskolnikov de "Crim i càstig", que sap elevar-se desde l'abim del delictes als cims de la purificació.

A Rússia l'escriptor evangèlic per dret propi és Tolstoi. Dostoievski, però, no es queda endarrera. El seu cristianisme pur és el gran secret de tota la seva obra i qui sap si també lo més genuí de la seva personalitat.

Els déus immortals que li donaren el geni, després li tingueren enveja, perquè veieren que ell era tanmateix un déu. Els grans homes que saben patir, que han après en el gran llibre de la vida la lliçó divina del dolor i la humana lliçó de la resignació, com Beethoven i com Dostoievski, poden mirar cara a cara al déus.

I ells, temorencs i desconfiats, els auriolen amb un baptisme de foc, els assenyalen amb el dit inexorable de la mort i els fan entrar en la immortalitat.

ARTUR PERUCHO

Primavera

VENGUI el desglaç! La terra assaonada
l'ànsia primera del greu part ja sent,
tot sollevant sa entranya fecundada
al primer regrellar de la sement.

I espolsa el llarg mantell de neu glaçada...
I en mil crestalls de vidre resplendent
salten els gels foragitats, i es bada
el verd miracle etern del prat naixent.

Vibren de goig les solituds ferestes.
Llampega l'iris sobre les congestes,
canten com orgues els torrents del freu.

I emmirallant - se als gorgs de la ribera
somriu dalt l'espinal la Primavera
amb la testa brufada d'aiguaneu.

GUILLEM COLOM

LUDICA I LUBOR

(DE LOUIS LEGER)

CANT HEROIC

ESCOLTAU, vells i joves, l'antiga història d'un bell torneig. (*).
Hi havia a la vora de l'Elba, un príncep il·lustre, ric i bo, que tenia una filla, de tothom estimada. Era aquesta meravellósament bella; alta i esvelta, blanques ses galtes, en les que hi florien dues roses fines: sos ulls eren blaus com el cel en dia clar; i sobre el coll blanc, hi onejaven, lligats amb anells d'or, sos cabells daurats.

Un dia el príncep, per un missatger, cridà a son palau molts nobles senyors per a una gran festa celebrar. Arribat el dia assenyalat els cavallers venguts de terres estranyes i de regnes més llunyans, al palau del príncep se reuniren, per a la festa celebrar.

Sonaren las trompetes i els timbals. Els hostes acudiren a la cambra del palau per a saludar el príncep, la princesa i a la filla cobejada de tots ells.

Llavors s'assegueren a una llarga taula, cada un en el lloc que per naixença li pertocava. Portaren menjars escullits i serviren hidromel.—Quina festa tan alegre i tan bella! Els convidats s'hi sentien rejoyenits i animats.

Tots callaren i el príncep va dir: “Senyors, ara us vull declarar perquè aquí vos he cridat; valents senyors, desig saber quin de vosaltres més útil me puga ésser, més prudent durant la pau, per la guerra preparar; sens oblidar que els alemanys són sempre els nostres veinats.”

A l'acabar el príncep de parlar, els nobles hostes s'aixequen de la taula, i saluden respectuosament la princesa, el príncep i sa bella filla.

I sonaren altra volta les trompetes i els timbals: tots s'armen

(*) Els torneigs foren introduïts de l'Alemanya a Bohèmia durant el regnat de Venceslau I (1230 a 1253.)

pel torneig. Davant el castell, enmig d'un gran prat, el príncep s'asseu dalt una esplèndida tribuna amb els principals de la ciutat, la princesa voltada de ses dames, i Ludica, sa filla, amb les joves més belles al costat.

I el príncep digué als combatents: "Jo mateix designaré el primer que ha d'entrar en liça". I el príncep signà a Strebor. Strebor va requerir a Ludislav. Els dos munten a cavall; cada un pren una llança de punta ben acerada i se llancen impetuosament l'un contra l'altre; lluiten llarg temps, fins que rompen les llances, i aglassats de cansament se retiren del palenc. Sonen las cornetes i toquen els timbals.

El príncep diu: "El segon combatent l'indicará la princesa". I aquesta signa a Serpos. Serpos desafia Spitibor. Munten a cavall i prenen una llança d'afilada punta. Serpos invest a Spitibor amb tanta força que el tomba del cavall; ell mateix baixa del seu. Tots dos empunyen llur espasa i els cops cauen espessos sobre els negres escuts, dels que salten espines brillants; Spitibor fer Serpos, Serpos cau sobre la terra freda; tots dos retuts de cansament se retiren de la liça. Toquen els timbals i les trompetes sonen.

I el príncep diu als cavallers: "Ludica escullirà el tercer que ha d'entrar en combat". La princeseta signa a Lubor. Lubor desafia Bolemir: muntent tots dos a cavall i s'armen d'una llança de punta d'acer. Tan bon punt com entren dins el camp clos, se'n van un contra l'altre, i amb la llança s'investen. Bolemir cau del cavall i son escut roda lluny d'ell. Els escuders el se'n porten de la liça. Sonen les trompetes i els timbals.

Lubor desafia Ruboch; i Ruboch, prest encavalcat, ràpid invest contra Lubor, qui el rep alerta, i d'un sol cop d'espasa li abat la llança i li parteix la celada. Ruboch cau endarrera per les anques del cavall. Els escuders el treuen del camp. I altre pic sonen les trompetes i els timbals.

Lubor llavors desafia als cavallers: "El qui amb mi vulla lluitar, aquí l'esper". Ells cavallers entre ells conversen. Lubor espera enmig del camp. Zdeslav arbora una llarga llança, que té al cim un cap de bou, s'encavalca sobre un corcer impetuós, i diu amb superbes paraules: "Mon avi matà un bou salvatge, mon pare derrotà els alemanys, i Lubor tastarà avui la força del meu braç."

S'investiren amb furor, fins a sucuar-se, i els dos caigueren del cavall. Empunyaren llurs espases, i a peu, ataçant-se un a l'altre, branden les espases amb tanta vigor, que els cops s'oïen

per l'entorn; Lubor l'ataca per un costat, li xapa la celada d'un cop d'espasa i el bacinet en dos queda partit; llavors romp amb la seva espasa la del contrari, fent-la saltar fora el camp clos. Zdeslav cau en terra. Sonen les trompetes i els timbals.

El cavallers enrevolten Lubor i el porten davant el príncep, davant la princesa i davant Ludica. Ludica li posa sobre el cap una corona, una corona de fulles d'alzina. Sonen las trompetes i els timbals.

JOAN ROSSELLÓ DE SON FORTEZA, trad.

Cançonetes infantils

PILI

DIU que fou talment així:
que una nit feren concili
les fades, per decidî
la planeta de la Pili.

Jo li daré, va saltar
la més jove de la colla,
la virtut d'un dolç mirar
que totes les portes obre.

Doncs jo pel bé que li vull,
digué la fada mitjana,
faré son riure curull
d'aquell goig qui s'encomana.

Féu la vella: per mon do,
a son volt estranyaran
de trobar, sota un gipó
tan petit, un cor tan gran.

I res més no varen dî;
sols cascuna beneïa
el seu nom... Quan les sentí,
l'angel bo que fa: Així sia!

JOAN PONS

ROTONDA

PENSAVA començar la col·laboració en aquesta revista exposant algunes idees generals sobre la crítica. Però com que podria interpretar-se malament, més val parlar d'altres assumptes. No és cosa d'escriure un fullet com el de Whistler: *The gentle Art of making enemies*.

La sociabilitat al cap i a la fi està fundada en fingir, dissimular. Bé, però això no és negar la virtut de la sinceritat, preconitzada, no ja per l'Evangelí, sinó per homes com Kant i Emerson. «Digau vostra pròpia convicció, que allò serà el sentir universal». Molt bonic, ho admet. En Sanxo Panza, i Mefistófeles replicarien:—Digau-la en forma que no fereixi massa susceptibilitats i interessos creats o en projecte, so pena de que no vos deixin acabar l'oració. Amb una paraula: en dir ço que creis veritat—tothom pensa tenir-la a la butxaca, segons *l'écrivain malgré lui* Josep Pla—digau-la d'una manera social.

La literatura és un alt deport.

Hem anomenat Emerson, l'autor dels magnífics assaigs—única literatura estimulante nordamericana que sia soportable—, i aquest senyor sostenia que no hi ha que fer cites ni fer reposar son pensament en autoritats pretèrites o presents. Bé és veritat que ell comença per fer-ne, de cites. Avui en dia per poc que hom escrivint s'allargui més que el llençol sona la paraula fatídica: *pedanteria*.

Si l'àtic Carles Soldevila feia l'apologia del *snobisme*, no anam ara a fer la de la pedanteria, feta ja si no m'equivoc pel gran Esclasans, malgrat ma creença que serà sempre un desgraciat el qui als vint anys no sia un poc pedant.

Hi ha persones en gran nombre que diuen que és pedant tot quant sentin o llegeixin que elles no sàpiguen, i com que l'ig-

norància és atrevida i enciclopèdica, resulta que un home o ha d'ésser un ase, un mut, o bé un pedant segons la vària opinió.

No hi ha que precipitar-se. Record un cas d'Eugeni d'Ors, que vaig tenir el gust de conèixer ocasionalment a Mallorca fa uns anys, que en el seu llibre molt interessant *La vall de Josafat* deia parlant de Goya:—Calia més, calia més. Ara, amb motiu de la revisió pel centenari, sembla dir implícitament:—N'hi havia prou, n'hi havia massa.

Un conceptisme ha d'ésser molt bo per valer la pena d'ésser conceptisme. No tothom vol esmerçar el temps en saber lo que vol dir En Pere Estepa. Que s'aconhorti que s'interessin per lo que diu.

L'infant demana: perquè? Però li satisfà qualsevol contesta; doncs la pedagogia és una cosa sèria.

Els escriptors d'ara, molts d'ells respectables per mant concepte, tenen (podem dir tenim?) en general poc alè. Quan es veuen als prestatges els toms d'obres com les de Ramon Llull, Buffon, Linneu, etc., un pensa que aquella gent tenia un alè per llargues caminades i que avui ens hem d'aconhortar amb lo gnòmic.

Llegit amb retràs *Belarmino y Apolonio* del gran escriptor castellà Pérez de Ayala, ens ha semblat una novel·la que pot anar al costat de les millors. Belarmino apar molt superior a son contrincant. Sa dèria d'eixamplar el significat de les paraules i la valor convencional que les hi dóna és de primera i prova que és més pensador Pérez de Ayala que Pérez Galdós i més poeta, cosa que ja sabiem. Pérez Galdós, per altra banda, entre altres personalitats del segle XIX, està encara per explorar pels escriptors de la darrera fornada. Du tanta feina això d'escriure ratlles dadaístes i llegir Proust... (sia dit sens irreverència per aquest).

Kant va construir un formidable castell que no defensava res ni hostatjava ningú.

BARTOMEU FORTEZA

GLOZEL

I

FA uns trenta nou anys—no l'any 1924, com diuen la major part dels qui s'ocupen de Glozel—que l'avi Fradin es decidí a conrar una pendent ràpida del bosquet famós de Glozel. Aparegueren vasos sencers que els treballadors s'entretenien a fer saltar a cop de picot. L'avi Fradin conta haver vist saltar un gran vas de gres blanc a set o vuit metres, fent-se mil miques. Cap importància va ésser donada a la cosa.

Cap al febrer de 1924, es decideix a conrar la part inferior del pendís, apareguent uns bocins de terrissa groguenca amb impressions digitals enfonsades. A sota, la roca sonava a buit.

Emili Fradin, volguent esbrinar el que hi havia sota la roca, agafa el picot i descobreix una cambra ovalada formada per pedres irregulars i recoberta d'argila. Masses vidrioses brillaven al sol que se filtrava per l'obertura practicada. Els Fradin conten això a la vila, corre de boca en boca, i la nova arriba a M. Clement, el qual registra la cambra, romp el revestiment juntament amb setze grans lloses d'argila que hi havia al fons, i finalment s'emporta el que li convé.

Mes tard, l'operació és repetida per un tal M. Vipple, el qual s'emporta un *sac* de coses.

El *sacrilegi* és completat pels curiosos vinguts de tot arreu. Després de tot això apareix el Dr. Morlet, el qual, autoritzat per l'avi Fradin, reconstrueix com pot la cambra desvastada i examina minuciosament les troballes fetes, arribant a la conclusió que es tracta d'una civilització neolítica.

El Dr. Morlet i el jove Fradin emprenen excavacions—anomenem així els escorcolls que hi feren—, descobreixen tauletes gravades, vasos, pedres gravades, objectes de tota classe, i publiquen en col·laboració els resultats a Vichy.

Segons aquest treball—primer d'una sèrie—el que hi ha de nou en l'estació de Glozel és:

1.er L'aparició de rajoles i llosetes d'argila de l'època neolítica amb empremtes i signes consemblants a X, H, M, L, O, etc., qui semblen constituir un vertader alfabet.

2.^{on} El coneixement de la fabricació del vidre (Es troben restes de vidre i llàgrimes batàviques.

Res de metal es troba en lloc, i en canvi apareixen objectes de sílex molt mal polit i objectes d'os.

Immediatament corregué el rumor que es tractava d'una falsificació.

Van Gennep—crític del treball del Dr. Morlet i Fradin—assisteix a les excavacions i excava també, traguent entre altres objectes, un phalus, dues làmpares, alguns pots, etc., i assegura l'autenticitat de l'estació prehistòrica de Glozel.

La discussió brosta per tot arreu i els prehistoriadors—i els que no ho són—es divideixen en tres categories: uns que admeten l'autenticitat de les troballes de Glozel i afirmen el seu origen neolític, com fa M. Salomon Reinach; altres que, com M. Jullian, admeten que els objectes autèntics són de l'època gal·lo-romana; i els tercers qui asseguren que els objectes són fabricats fa molt poc temps.

El professor Reinach es funda en la dificultat de fabricar 2000 lletres sobre pedra i rajola i en la gran saviesa que demostraria el falsificador, el qual hauria d'estar en possessió del coneixement de que la B no existeix en cap inscripció ibèrica ni etrusca (ni a Glozel) i que la T de Glozel és igual a la que es presenta a Halicarnàs, però no dedueix l'autenticitat enlloc més. Per altre part, ell mateix ha presenciats les excavacions de Glozel i ha vist treure objectes en llocs que no presenten la més petita senya de dislocació.

També estava present Mr. Ricci, el qual *no deia res*. Al demanar-li el Dr. Morlet l'opinió va respondre:

«A part de la ceràmica esbocinada (procedent de la roturació primitiva de fa 39 anys) que pot ésser un bocí de destrat—no ho sé de cert—tot lo demás és fals.

—Però vos ho haveu vist treure—digué el Dr. Morlet.

—Un estrat no remogut no significa res—reprèn Mr. Ricci.—Es del tot impossible reconèixer si els estrats argilosos han estat remoguts o no. *Emili Fradin és un prestidigitador que escampa els objectes que cal que sien trobats.*

Per altre banda, M. Vayson de Pradenne va excavar a Glozel en presència del Dr. Morlet i Fradin descobrint que un dels objectes amb inscripcions havia estat ficat subrepticament en el *pis no remogut* mitjançant un petit túnel.

Aquesta tàctica podia enganyar a qualsevol que no tingués l'experiència de M. Vayson de Pradenne, i fins irritar a qui no tingués

l'humor i la gràcia d'aquest enginyer i escriptor que fa tan bo de llegir.

M. Dussaud declara també que les inscripcions són falses. (Aquí podríem donar per acabat aquest article si l'objecte fos mostrar solament que es tracta d'una falsificació). Intervé M. Van Gennep, qui demana fotografies al Dr. Morlet i les entrega a M. Jullian, el qual declara: «Hi ha que distingir dues classes d'objectes: uns falsos, els altres no.

Els bons procedeixen d'una *officina feralis* d'una bruixa rural (!).

Els instruments de sílex eren cosa banal en aquests llocs.

Els ídols neolítics no són tals ídols neolítics, sinó *ninots de sortilegi* (!).

En quant a les tauletes amb inscripcions són les *laminæ literatæ* de què parla Apuleius.

Les fórmules de Glozel es refereixen a escenes de caça i pesca, a l'amor, a la vida rural, etc., i estan escrits en cursiva llatina, per lletres isolades o per caràcters lligats.

De totes maneres, cal descomptar absolutament l'època neolítica o prehistòrica.» (Mercure IX 1926).

Es notable observar que l'estudi de M. Jullian s'avé molt bé amb l'estudi que fa M. L. Franchet del forn de vidre (forn de tostació i no forn de fusió) demostrant que el vidre de Glozel està apossificat per medi del fosfat de calç procedent d'ossos d'animals, especialment de cèrvol i de moltó.

M. Franchet fa constar que aquesta pràctica era seguida pels romans, que tenien en molta estima aquests vidres, i que Neró pagà d'un vas de mig litre una quantitat equivalent a un milió de pessetes.

En el darrer acte d'aquesta comèdia intervé la comissió internacional, la que confirma la falsedat de la majoria d'objectes i produeix l'indignació de M. Salomon Reinach qui segueix esgrimint l'argument de les B i de les T.

II

Els glozelistes, després de tot això, invoquen encara el cas de Santuola. No podria ésser, diuen, que es repetís el cas de la Cova d'Altamira? Analitzem-ho i treguem-ne la conclusió.

En 1878 Marcellí de Santuola emprèn excavacions a la cova anomenada d'Altamira i mentres cava la seva filleta descobreix, tota esverada, l'imatge d'uns animals pintats al sostre.

El pare observa minuciosament i estudia, dedicant-se amb cos i ànima a la cova, els mils de detalls que s'ofereixen a la seva observació i publica els resultats en el seu modestíssim treball *Breves apuntes sobre algunos objetos de la provincia de Santander*, que fou piadosament combatut i oblidat. ⁽¹⁾

Amb motiu de la publicació del seu treball es desencadenà a Europa una tempestat en contra de l'autenticitat de les troballes d'Altamira.

Es interessant fer constar aquí que els comissionats per la *Sociedad de Historia Natural de Madrid* senyors Quiroga i Torres Campos publicaren un informe atribuïnt els dibuixos dels animals no vivents en la nostra fauna actual als legionaris romans procedents d'Àsia i Àfrica quant en l'invasió romana, com és sabut, se parapetaren en les coves de la Cantàbria, i que s'entretingueren en pintar els animals que havien vist en els seus respectius països.

Observacions posteriors feren possible el descobriment d'altres pintures que asseguraren l'autenticitat de les d'Altamira. Cartailiac rectifica, publicant en 1902 un treball titulat *Les cavernes ornées: La Grotte d'Altamira. Mea culpa d'un sceptique*.

El mateix fa M. Breuil qui ara representa el paper d'antiglozelista.

El cas és bastant semblant, però no igual. El descobriment d'Altamira era una cosa nova, per què no es coneixia la pintura rupestre. Els descobriments revolucionaris de Glozel no són els primers. Tauletes inscrites, vasos i ossos amb inscripcions, si no abundan-tíssims, se'n troben des-i-ara.

També cal fer constar que M. Breuil, qui se significà contra Santuola com molts altres, s'haurà volgut assegurar bé abans de cantar per segona volta el *Mea culpa*.

Al menys això és lo lògic.

III

La premsa treu ara partit de la tercera fase de l'afer de Glozel. En referesc a l'aspecte judicial de la qüestió. Fradin du als tribunals als qui l'acusen de prestidigitador i de falsari.

El Dr. Morlet i Fradin demanen 200 mil francs d'indemnisació que, si guanyen, els dedicaran a beneficència. Això vol dir que la cosa va per llarg i que tindrem ocasió de tornar-ne a parlar.

ANDREU CRESPI

(1) Vegi's *El Arte rupestre en España*.—Juan Cabré Aguiló. Madrid 1915.

LITERATURA RETROSPECTIVA

ANY NOU, VIDA NOVA

PER MATEU OBRADOR BENASSAR

(*Revista Balear. — Gener de 1872*)

VET aquí un adagi que segurament haurà estat moltes vegades repetit aquests dies de començament d'any, per multitud de persones de diferents estats i condicions. Per més que sabem cert que aquell vell figurat pels poetes amb una barbota blanca com neu que li tapa el pit, amb una fauç en sa mà dreta, un rellotge d'arena en sa esquerra, i que es diu Temps, no s'atura mai pel seu camí, sinó que sempre fa via, camina, caminaràs, sembla que ens vé de nou el fet de veure acabar un any per començar-ne un altre; encara que lo mateix haguem vist més o manco vegades, segons el dies de desterro que compta cada qual en aquest vall de llàgrimes per ben molts, i de goig i benestar per més poquets.

Així que, després de les basques d'estiu, se'n venen les fredors i gelades de l'hivern, succeeix que l'any que compta ja onze mesos i busques de vida es sent a lo millor atacat d'un costipat o pulmonia, i com a força de vell ha cobrat força de seny, coneix que allò és per ell la malaltia de la mort: així és que, cridant tot d'una el seu hereu, se presenta aquest, que és un infant grasset, ros, galtes de pa torrat, amb un caminador i cervellera, disposat a escoltar com a bon atlot tot lo que el vell li vulga dir. I no s'espant ningú de que antes de començar a entrar en el món siga ja crescudet (com si diguéssim desmamat) l'any que ha de venir; perquè mester és sebre que als anys els passa lo mateix que als pronòstics o calendaris, que ja van publicats per boca dels cegos de romanços i pels papers dos o tres mesos antes de que puguen servir-se'n els compradors. Venc a dir que quan el vell ha

fet la mitja, veient lo bo i sà que puja son hereu, li espiregen un poc els ulls, i amb veu escardada i tremolosa li diu aquestes coses o altres semblants:

«Fill meu: t'he cridat ara perquè veig que la vida que em queda és curta i poca, com m'ho diuen clarament les gelades dels matins i les serenes d'horabaixa, que sempre per tots els meus antecessors han estat senyal segura de la mort. Tu vens, i jo me'n vaig dins de pocs dies; i d'això no et quedi dubte poc ni molt, perquè ara te vull donar els bons consells que vaig rebre de mon pare, i que aquest rebé del seu. Quant prou hauràs trescat per aquest món, vendrà, ai trist! un dia en què per les afores de Ciutat veuràs comparèixer esbarts d'animals negres amb el cap i el coll vermells com cera de Corpus, darrera els quals veuràs anar un home amb canya llarga que els arruixa o condueix; veuràs, fill meu, com els atlots sempre los siulen perquè ells s'esgargamellin cridant: *¡Plou fort, plou fort!* amb veu escanyada i que podríem dir aiguardentera si els tals animalots d'aiguardent fossen afectats. Aquesta és entre les altres la senyal més terrible i segura de que s'acosta el nostre fi; i també ho és el veure perruquers, mossos de cafè, carters i gent semblant que amb un paper de color en sa mà, on hi sol haver impreses retxes curtes i llargues, cerquen la bossa an els parroquians més bòbiles i despresos, fent-los molta xacota, a diferència de tot l'altre temps de l'any. Llavors digues que és arribada per tu la darrera hora, i més segur és encara si, després de tot això, sents olor de carn rostida, d'escal-dums, o de neules torrades i vi blanc. Tot això he vist jo fa molts pocs dies, i per això t'he cridat, perquè vui que aprengues de governar la gent, que no és tot bufar i fer ampolles, sinó que per tal negoci mester és molt de seny i bon enginy.»

I aquí comença el vell a dar consells an el minyó que l'escolta embabaiat; i com prou n'hi ha dats d'avisos i li ha fet cobrar experiència, li ve un atac de tossina més fort que els altres; ja no hi valen tauletes pectorals, i el jai parteix a l'altre món, deixant el llibre i ses ulleres, per quan serà vell, a l'infant blanc i ros que a sullà l'ha vist morir. Això passa el dia trenta de desembre a les dotze en punt de la nit.

I acaba l'any, i en comença un de novell, i llavors es recorda la gent de que s'han afegits, com si res fos, trescents seixanta cinc dies més an el compte de sa vida; i pensant en tot lo fet i en lo que s'ha de fer, en lo passat i en lo per venir, fa

tothom les seves reflexions, i el resultat és exclamar, com qui posa punt final: *¡Any nou, vida nova!*

Això diu la mare an el nin que fins al present ha passat el dia jugant a bolles, o encamellat damunt el cavall de fusta o de cartó, i que, posant-li camia neta, mocador a sa butxaca i la cartera amb llibres i plagues en el coll, l'acompanya per primera vegada al preceptor perquè el faça home de coneixement i de profit. Això mateix diu a la nina que fins ara ha bolcat l'infant i ha jugat a *senyores i criades*, cuinant el dinar dins olletes de llauna, fent i rebent visites, el dia que la du a ca la *senyora mestra*, amb bossa de fer calça al braç, i demés per aprendre de fer punt de ganxet, de cosir o de brodar.

Any nou, vida nova pensa l'estudiant que sense tèmper-se'n ha arribat a festes de Nadal i no ha fet més que mirar un poc i a temps perdut la lliçó de cada dia, però que en avant fa comptes de lluir-se, i de no quedar *penjat* a fi de curs.

Any nou, vida nova diuen les fradines que han arribat an els setze o an els devuit, sense que les torbàs el cap altra cosa que pentinats, segones faldes, modes i passetjos, item qualque billetet que han rebut per sa criada; però que es proposen ésser dones de ca seva, perquè coneixen que és hora de cobrar seny per quan vengui el cas de prendre estat i d'ésser dones ben casades.

Any nou, vida nova exclama el qui ha passat el temps, desde gener fins a desembre, ja sia en el cafè amb sos amics (que ho són de nom) i que li han fet gastar més de lo que podia en vegues i bullangues, o bé volguent passar per home de to, i que, en rudes, es troba a fi d'any amb què el compte no surt així com pensava o volia que sortís.

Any nou, vida nova diu també el qui ha emprat fins al present el seu enginy en escriure i donar a llum desbarats i coses buides de sentit, pensant que no s'alcança així la glòria per ell ben somiada; i proposant-se, per envant, de pensar bé en tot lo que escriu, perquè un dia puga arribar a ésser anomenat com home de judici i de bon sebre, o bé adorni el seu cap amb corona lloretjada de poeta.

Any nou, vida nova també pensa dins son cor el qui abusant del poder o autoritat que li confiaren sos conciutadans, l'ha emprat en procurar son benestar i el dels seus, olvidant-se de lo que es devia a ell mateix i an el seu poble, que posà confiança

amb ell pensant que es portaria amb rectitud, amb bona fe i amb justícia.

Any nou, vida nova diuen igualment moltíssims d'altres que coneixen no haver obrat tal com devien, fent gran nombre de coses molt ben escusadores, i deixant de fer-ne d'altres que donar-los haurien pogut profit i honra; però que, obligats per la raó, tenen que veure a la força que fins allà han anat fuits, o com entre nosaltres solem dir, errats de comptes.

I *any nou, vida nova* han dit enguany (¡grat sia a Deu!) els amants de la Ciència, de les Arts i de les Lletres, despertant del so llarg i feixuc en què estaven feia temps; perquè han vist i comprès d'una vegada la bona obra que farien augmentant en nostra terra el gust i l'afició an els estudis literaris i artístics; i fent comptes cada qual d'ajudar lo més possible perquè es pugui realitzar o dur a l'enfront un tan digne i loable pensament. Bé prou coneixem i veim d'aprop els obstacles que impedeixen més o manco la realització de tal projecte; però també recordam que amb voluntat i fe i constància es poden aplanar puigs i muntanyes, i que segons diu l'adagi que tots sabeu, *més fa el qui vol que el qui pot*. Lluny de nosaltres tota intenció presumptuosa; començam per ara amb poc, perquè de'avui envant es faça més, amb l'objecte de complir aquesta general aspiració. Més d'una vegada hem recordat la petita flòvia de neu que rodolant des del cim de la muntanya creix i creix fins a tornar-se en grossa bolla quan arriba an el fons del comellar.

Les pintures d'Hermen Anglada

Amb motiu de la recent exposició a "La Veda" de sis teles —paisatges i figura— d'Hermen Anglada, l'egregi pintor català, ens plau traduir els següents paràgrafs d'una crítica de la seva obra que aparegué a la gran revista anglesa "The Studio", signada per S. Hutchinson:

DURANT el període de calma que seguí a la revolta i efervescència de l'art rejuvenidor que s'exterioritzà en el futurisme, cubisme, expressionisme, vorticisme o lo que li vulguen dir, cap pintura moderna produí una sensació més forta de permanència que la de H. Anglada Camarasa. I no obstant, cap és menys adequada per donar el seu nom a una escola. La seva sinceritat pot suggerir els primitius; la simplificada representació de la persona, en els seus retrats, les pintures al tremp florentines; la llum dels seus paisatges, l'impressionisme, i sobretot la seva execució laboriosa i el tractament de l'assumpte, una forta afinitat oriental. Pot tenir imitadors, però no tindrà deixebles. Es des d'aquest punt de vista d'originalitat, de personalitat, que Ricardo Baeza el proclama el successor legítim de Goya, el més goyesc, al mateix temps que l'artista més gran que ha produït la pintura espanyola des de Goya ençà, encara que els seus mètodes siguin tan diferents, descrivint-lo com a l'artista que ha sabut donar una nova representació de l'esperit espanyol.

. ,

Si dins l'obra d'Anglada es veu una gran consideració pel dibuix i orquestració dels colors, no menys marcada és la seguretat i tècnica de l'art oriental. Aixó contribueix en gran manera a la sensació de perfecció que la seva obra inspira. A aquestes tres característiques s'ha d'afegir la menció d'una quarta: el tractament atenuat de la figura vivent, que sembla que fa contrastar la radiant transparència de l'ànima amb la sòlida textura de les coses que l'envolten, per les quals tant de respecte és mostrat.

Es ociós demanar quin és l'assumpte preferit d'Anglada o el seu fort; tota la gloriosa Creació l'interessa. Quan un veu pintures seves recents, en les quals tanta de labor s'ha despès, i li sent dir tranquil·lament que són estudis per quelcom més gran que té en projecte, hom recorda el sospir de Tolstoi, malgrat la sea laboriosa producció: "Ah, si un pogués dur a terme la centèsima part de lo que un aspira a fer, la centèsima part d'allò que intenta!" No era de sorprendre, per tant, que Anglada, quan li demanaren, no fa molt, al contemplar el retrat d'una estimable senyora pres amb motiu de la celebració del seu centenari, si desitjaria viure tant, respongués: "Fins a doscents anys".

Més afortunat que altres artistes, Anglada disfrutà prest del reconeixement oficial del seu art. A Venècia, l'any 1907, obtingué la Medalla d'or del Primer Premi, i a l'Exposició del Centenari de Buenos Aires, en 1910, el *Prix d'honneur*. En el Congrés Internacional d'Art de Roma, l'any 1911, el seu nom figurà el primer d'aquells entre els quals fou dividit el Primer Premi; però refusà aquest fall en protesta contra la desviació que s'havia fet, en el mètode d'adjudicació, de les condicions anunciades en la convocatòria del concurs. Lo que ell sens dubte apreciava més era que el Comitè li hagués oferit disposar la *Salle d'honneur* conforme a ses exigències, honor que fou repetit pel Comitè de l'Exposició Internacional de Venècia l'any 1914; perquè ell és exigent en la manera de penjar els quadres i d'il·luminar-los, opinant que la gran labor de l'art duita a la distinció és mereixedora d'una presentació adequada. El *Musée du Luxemburg* posseeix *Els Opals*, oferit pel Baró Henri de Rothschild, la Galeria d'Estocolm *Lluerna*, la de Venècia *Cavall i Gall vells*, la de Buenos Aires *Dones valencianes*, la de Bilbao *Desnua de gitana*, la Societat Hispànica de New-York *Noies valencianes amb el seu cavall i el seu ca*, la Ghent Gallery *La Dona en rosa*, el Real Círcol Artístic de Barcelona *La Llotja*, l'Havana (¿què pensaven els museus del seu propi país al deixar-los fugir?) té una vasta col·lecció de cartons de la figura humana adquirits a París.

E L S L L I B R E S

MARIO Verdaguer, que tants admiradors té a Mallorca, ha publicat, també en castellà, una nova i formosa novel·la l'assumpte de la qual es desenrotlla a Menorca.

Piedras y Viento, títol que porta la nova producció, editada per la «Editorial Luz», ha cridat l'atenció del crítics, els quals la consideren una de les obres més perfectes del nostre admirat amic.

* * *

EL pulcre escriptor valencià Daniel Martínez Ferrando (al qui tenim l'honor de comptar entre els nostres col·laboradors) ha donat al públic una nova obra literària, en castellà, sobre el seu viatge a Palestina, acuradament impresa en els tallers de Francesc Soler, d'aquesta ciutat.

El volum, de més de duescentes pàgines, confirma novament el personalíssim estil de l'autor, que uneix a la seva vigorositat l'esperit líric que tant el caracteritza.

* * *

MOSSÉN Palomer, el conegut autor de les *Estampes de Poblet*, acaba d'assolir un nou èxit amb la seva obra *Siluetes de Santes Creus*.

Prologa aquest interessant llibre l'il·lustre historiador Ferran Valls i Taberner.

* * *

HA sortit, formant part de les publicacions monserratinas, *Sàxia*, poema heroico-descriptiu de la muntanya de Montserrat, versió rítmica de Dom Antoni Ramon i Arrufat. Es un volum de presentació acurada i escaients dibuixos al·legòrics.

* * *

MARÇAL Trilla ha publicat una novel·la d'aventures titulada *Excelsior*, editada a Mataró. Es un llibre esplèndid. La coberta, presidida per un magnífic boix de Macari Ribes, és un model de composició sòbria i elegant.

* * *

ACABA de sortir de l'estampa de l'Editorial Barcino el volum XIII de la *Col·lecció Sant Jordi*. Es la traducció de les cartes de Caterina de Siena per Tomàs Garcés.

* * *

EL darrer tom que ha sortit de la biblioteca *Els nostres Clàssics* conté les obres lul·lianes *Llibre d'Amic e Amat* i *Llibre d'Ave Maria*.

L'importància de tal publicació divulgadora no cal que la remarcuem nosaltres. Des de fa temps no s'havien publicat edicions manuals del llibre famós del nostre místic i filòsof Ramon Lull en no ésser en llengua estrangera.

De l'obra podem dir ço que en diu el prologuista, el nostre erudit amic Mossèn Salvador Galmés: «Escrita en prosa versicolada, és una producció excelsament poètica. No és en les obres rimades on hem de trobar l'estre de Ramon Lull; és en sa primera producció principalment—*Fèlix, Contemplació, Blanquerna*—tota en prosa, on ell desplega ses qualitats d'artista festejant madona Poesia apassionadament.

I del bell arbre d'aquesta literatura n'és flor esplèndida, luxuriant, d'amor divina i de bellesa humana, el *Llibre d'Amic e Amat*.»

El *Llibre d'Ave Maria*, extret de la segona part del *Blanquerna*, si bé no té la importància del de *Amic e Amat* es llegeix amb el gust que dóna sempre la prosa sucosa de Ramon Lull i hi sovintegen els apòlegs, tan cars al seu geni de literat i moralista mitgeval.

* * *

ACABA d'aparèixer, editada per l'*Instituto Geológico de España* (Madrid), una bella obra fruit de la col·laboració del nostre estimat amic el Dr. Bartomeu Darder i el catedràtic de l'Institut de Geologia Aplicada de Nancy Mr. Pau Fallot.

Isla de Mallorca és el títol de l'obra, que conté la ressenya de l'excursió C-5 del Congrés Geològic Internacional que es celebrà a Madrid l'any 1926, il·lustrada amb multitud de plans, esquemes geològics i gravats dels nostres millors monuments i paisatges.

Isla de Mallorca és una prova més de l'interés que desperta l'estructura de la nostra terra i revela l'alta cultura científica dels seus autors.

* * *

L'IL·LUSTRE escriptor Carles Riba ha publicat un nou llibre de contes que aconsegueix un triomf de públic i de crítica.

Es titula *Sis Joans*. Les versions litetàries i infantívoles que formen el contingut del volum, que tan pulcrament ha imprès la tipografia Sallent, són una vertadera delícia.

* * *

COM cada any, la impremta Altés ha editat el gentil *Almanac de la Poesia*, recopilació antològica feta a base dels llibres de versos catalans apareguts durant el 1927, amb intel·ligent experiència, per l'il·lustre director de «La Revista», En Josep Maria López-Picó. L'edició és, no cal remarcar-ho, excel·lent.

* * *

JOAN Llabrés Bernal, el nostre volgut amic i col·laborador el mestratge del qual en coses d'Història es va afirmant de dia en dia, ha publicat un opuscle sobre la vida, l'obra i la biblioteca de l'Almirall Lobo, verament interessant.

L'assaig és imprès a Madrid i està escrit en castellà.

* * *

AQUESTS dies passats ha vist la llum pública el VIII volum de l'*Almanac de les Lletres*, editat per la «Associació per la Cultura de Mallorca» i tirat a la impremta de Joan Marquès, de Sóller.

El volum indicat correspon al present any de 1928, i amb ell és continuada l'obra esplèndida empresa per tal publicació des de fa vuit anyades.

Integren els treballs literaris d'aquest Almanac firmes d'escriptors de Catalunya i Mallorca, i el completen un judici de l'any, el calendari i la part bibliogràfica que dona notícia de les obres publicades durant l'any passat referents a la nostra terra o d'autors mallorquins.

L'Almanac és ja per tots el aficionats a les bones lletres una institució d'història meritíssima, que haurien d'enaltir i amparar tots els mallorquins.

Feim vots perquè l'*Almanac de les Lletres* tengui molts any de vida i l'acompanyin prosperitats i èxits.

* * *

HA sortit *Mr. Fips a Sant Moritz*, traducció del formós llibre de l'escriptor Artur Neustadt, deguda a Josep M. Amengual i Viver.

El llibre du una portada en colors de Longòria, i és editat per l'Editorial Políglota.

* * *

EL volum 32 de la «Col·lecció Popular Barcino» conté un suggestiu opuscle de Sinibald de Mas sobre la Xina. La traducció és feta per Joan Sacs.

* * *

EDITAT per la llibreria «Catalònia» s'ha posat a la venda el llibre de versos de Francesc Canyades *El camí invisible*.

L'obra constitueix una valuosa aportació a l'ideari universalista, assenyalant una orientació fecunda que pot influir notablement en la renovació de les nostres valors literàries.

RECULLS DE FORA

Daniel-Rops, una de les figures més prestigioses amb què compta la joventut intel·lectual francesa, el celebrat autor de «Notre inquietude», recentment ha publicat un altre llibre, titulat «Carte d'Europe», on hi ha aplegat diversos amics sobre uns quants grans inquiets representatius del nostre Continent: Strindberg, Duhamel, Conrad, Unamuno, Pirandello, Rilke, Txecov.

Moltes idees del llibre «Entre la vida i els llibres» han estat transplantades a «Carte d'Europe», algunes voltes amb la referència deguda, altres vegades amb un silenci dubtós.

De totes maneres, el fet pot enorgullir a l'amic Joan Estelrich.

També Marcel Brian comenta a «Les Nouvelles Litteraires», en tons de gran consideració, l'esmentada obra del nostre paisà.

* * *

L'«A B C», el diari madrileny que no és, precisament, un dels que més estimen les coses nostres, tanmateix en un número d'aquest mes publica un ben enfocat article sobre els «Poemes Bíblics» de Joan Alcover, degut a la ploma de Robert Molina.

* * *

A la casa Eugène Figuière, de Paris, el poeta Désiré Corbier acaba de publicar una *Antologie des plus beaux poèmes du monde*, traduïts en versos francesos. El volum conté poemes escrits en vint i nou llengües diferents i n'hi trobam tres de catalans: una poesia mística de Verdaguer, una cançó amorosa de Teodor Llorent i «El Cel de l'Amor» de Pere d'Alcántara Peña. La versió francesa d'aquests tres poemes és molt reeixida. Al costat d'aquests tres autors nostrats, s'hi llegeix una mitja dotzena d'autors castellans i un parell de poetes portuguesos.

* * *

«El Balear», revista oficial del Centre Balear de Buenos Aires, en un de sos darrers números ofereix al lector una pila de fotografies de Mallorca, Menorca i Eivissa. Transcriu també un capítol de la «Guía Sentimental de Mallorca», l'obra tan coneguda de Daniel Martínez Ferrando.

* * *

El poeta rossellonés Josep Sebastià Pons visità fa poc Barcelona, on va celebrar-se un dinar-homenatge a son honor. Al final de l'àpat es recitaren varies composicions poètiques, entre elles «La Serra», de l'inoblidable Alcover,

que fou dita pel poeta Sagarra corejat pels altres assistents que sabien de memòria la popular poesia.

* * *

Joan Torrandell, que encara que lluny de la seva illa no ha deixat mai de recordar-la i dignificar-la, ha publicat a l'Argentina unes evocacions de Mallorca a propòsit de l'Història d'En Binimelis editada als tallers de Josep Tous d'aquesta Ciutat.

Acaba tan interessant article recordant que el present any és compleix el primer centenari del naixement del poeta mallorquí Joan Palou i Coll, autor de «La Campana de la Almudaina», esperant que dit centenari serà dignificat com mereix el ferm escriptor.

* * *

En el número de la Revista «La Esfera» corresponent al dia 7 del corrent mes, hi ha una esplèndida i interessant fotografia d'una pagesa mallorquina, vestida a l'antiga usança, deguda al nostre amic i col·laborador Gaspar Rul·lán.

Acompanya a la fotografia una llegenda sobre la pagesa mallorquina, transcrivint d'ella lo que en digué Rubén Darío en la *Epístola a la señora de Lugones*.

* * *

A Barcelona, a les «Galeries Layetanes», fou oberta aquest mes una exposició d'obres pictòriques del nostre prestigiós artista En Llorenç Cerdà i Bisbal.

Tota la crítica catalana elogià els quadres exposats, dels quals se n'adquiriren un bon nombre.

N O T I C I A R I

ELS DEBUTS ARTÍSTICS

Aquest any Els Reis ens han duit una bella demostració artística a La Veda. En Bartomeu Más es presenta per primera vegada al públic amb una exposició que es desglosa en dos aspectes diferents: caricatura i olis.

Ja coneixíem En Más baix el primer aspecte per ésser la seva signatura prou familiar als lectors de *El Dia*; en canvi, en el segon ens era ignorat per complet.

Les caricatures exposades per En Más són d'una factura impecable i d'una ironia subtilíssima, encara que en algunes veim sacrificat a l'estil rectilini la característica del model. No obstant aixó, l'exposició de caricatures d'En Más és importantíssima i ens atrevim a dir que l'autor pot arribar a assolir una envejable reputació, al costat dels bons ironistes del dibuix, més enllà de la nostra terra.

Entre les caricatures exposades, les que més criden l'atenció per llur forma impecable són les dels senyors Antoni Gelabert, Lluís Karakadze, Gabriel Villalonga, Francesc Bernareggi i Joan Alomar, que són les que tenen més traça irònica.

En quant als olis que En Más ens presenta, hem de dir sincerament que no ens acaben de satisfer. Hi hem vist, és veritat, qualche guspira lluminosa, qualche tros encertat, però hi manca molt per poder aproximar-se a l'importància que assoleixen les caricatures.

En els olis d'En Más no s'hi veu cap seguretat, el pinzell corre temorec, i, sobre tot en els primers termes, hi ha moltes agrures i poques transparències.

Hem de felicitar efusivament l'autor de tan bella demostració d'Art, sobre tot per cultivar amb encert una escola en la que tants pocs adeptes triomfen, i recomanar-li que deixi els pinzells i prengui definitivament el llapis i la ploma. Si ho fa així auguram que arribará molt amunt en èxits successius.

LA PEL·LÍCULA «MALLORCA»

En Josep M.ª Verger ha vist per fi realitzat el seu projecte de portar al cinema una visió de la nostra terra que servís per fer propaganda de les nostres belleses al continent i a l'extranger.

El dia 17 del mes corrent tingué lloc en el local dels Obrers Catòlics, davant un públic distingit, l'estrena privada de la pel·lícula MALLORCA, i el nostre amic Verger es feu acreedor a les més entusiastes felicitacions i lloances pel definitiu èxit de la seva obra.

Abans de començar la projecció de MALLORCA, En Josep M.ª Tous

i Maroto dirigí al selecte públic breus paraules, per enterar als concurrents de la finalitat que persegueix aqueixa interessant obra cinematogràfica.

Si bé la pel·lícula en sí és d'un gran valor positiu, hi ha que fer avinent que la part musical que l'acompanya, deguda a l'inspiració de Baltasar Samper, supera en molt a lo que nosaltres ens havíem imaginat.

La pel·lícula desenrotlla tot el que d'interès artístic i arqueològic caracteritza a la nostra terra: monuments, costums, riquesa, paisatge... vet aquí lo que passa, meravellosament projectat, davant la vista de l'espectador, que sent créixer per moments l'emoció que desperten les nostres coses.

La part musical, que fou dirigida pel mateix autor, armonitza magistralment les nostres tonades i cançons populars. «L'oferta», «Les corregudes», «La tonada del llaurar», «La glosa del Rei mariner», «Una cançó», deixen sentir les seves cadències, expressió del nostre sentiment, i s'afiquen al cor amarant-lo de ternures i suavitats.

Hem de felicitar coral i sincerament a l'iniciador del projecte, En Josep M.ª Verger, i als qui han intervingut en la seva execució, redacció de les llegendes, direcció artística (a càrrec del pintor Pere Barceló) i sobre tot al Sr. Samper, autor de l'acompanyament musical.

No hi ha dubte que la pel·lícula MALLORCA assolirà cumplidament el fi per a que fou filmada, servint d'atracció turística i de mitjà instructiu pels qui desconeixen les coses nostrades.

PRO TURISME

En pocs dies de diferència s'han inaugurat a la nostra Ciutat tres Hotels: el *Mediterrani*, el *Royal*, i finalment, el *Victòria*. Els dos primers per primera vegada; l'últim de bell nou, després de les reformes que ha sofert.

Tots tres són Hotels de primera categoria, instal·lats a tot confort i abocats a la balconada que domina la nostra incomparable badia a la part del Terreno, amarats de sol, i amb vista, no cal dir-ho, insuperable.

Hem de felicitar efusivament als propietaris dels nous hostatges, i felicitar-nos a nosaltres mateixos per la millora que Mallorca ha obtingut amb la seva inauguració.

També hem d'endregar la nostra enhorabona al car amic l'arquitecte En Guillem Forteza, autor de la reforma del *Victòria*, pel seu encert especial i pel segell arquitectònic mallorquí que ha sabut infiltrar a la seva obra.

Ara sí que pot fer-se la propaganda del turisme ric; fins ara havia estat irrisòria tal pretenció, ja que aquesta gent per poder visitar-nos reclama abans que tot comoditat i facilitats, que abans no teníem. Ara la propaganda pot esser intensiva, com ho enten el *Foment del Turisme*, que ha començada una vera campanya lloable per tots conceptes; d'avui endavant els mallorquins podem estar tranquils respecte al bon hostatge dels visitants.

Sigui el camí emprès pels hotelers i pel *Foment del Turisme*, la nova fita d'un camí masell de promences.

LES OBRES DE JOAN ALCOVER

La *Il·lustració Catalana*, que dirigeix En Francesc Matheu, i que ja té en el seu historial l'edició de les obres dels escriptors mallorquins Miquel dels Sants Oliver, Miquel Costa i Llobera i Marian Aguiló, està imprimint actualment les del Mestre Joan Alcover.

Hem de celebrar com cal a la nostra significació l'èxit obtingut a Ma-

llorca en la subscripció de les esmentades obres, ja que en poc temps les llistes obertes a Can Boscana, de la plaça de Cort, han registrat, no solament el nom de les persones conegudes en les belles arts, sinó el de nombrosa gent que mitjançant la subscripció ha volgut tributar un homenatge d'admiració al poeta.

Coneixem la lletra del nostre amic Elvir Sans publicada a *La Nau* del dia 23 de desembre prop-passat, i tenint en compte les seves manifestacions, ens hem de doldre amb ell que no s'hagi duit a terme més que un dels dos desitjos que expressà personalment el Mestre Alcover poc temps abans de sa mort.

Amb tot i lo dit, hem d'agrair a Francesc Matheu el gran interès que es pren en la divulgació de les obres dels nostres escriptors, mitjançant les edicions de *Il·lustració Catalana* tan ben impreses i d'un format tan bell.

ELS FINESTRALS DE LA SEU

Sembla que serà realitat el projecte d'obrir els finestrals de la nostra Seu i dotar-los de vidrieres.

L'obra que s'intenta dur a terme és de tal importància que no podem comentar-la com es mereix dins aquesta Secció, però no hem volgut deixar de consignar-la com a notícia de relleu, reservant-nos fins a una altra hora la nostra opinió.

Un projecte com el que comentam ha d'ésser pesat i sospesat detingudament i no permet un comentari fet depressa i corrents. Sols volem fer constar que la nostra Basilica és el primer monument del patrimoni històrico-artístic mallorquí i que podria contreure's una greu responsabilitat davant el futur, si no presidia l'acert en les resolucions a prendre. Conseqüents amb aquesta teoria és per lo que no volem encara llançar la nostra opinió.

CONCERTS

ELS dos concerts del 31 de desembre prop-passat i dia 2 d'aquest mes, al Teatre Principal, foren organitzats per l'«Associació de Cultura Musical» a càrrec de la violoncel·lista Margrit Verlé acompanyada pel pianista Paul Eggert. En general les peces foren executades amb un mecanisme una mica fred.

Molt més interessant fou el «Concert Blanc» del dia 11, organitzat per l'«Associació Bach». L'eminent Antoni Sala, acompanyat per un jove mallorquí molt expert, Antoni Matas, produí un efecte magnífic, resultant un esdeveniment musical com poques vegades s'ha vist a Mallorca d'uns quants anys ençà. Llàstima que sols pogué donar un concert. El programa estava constituït, principalment, per música clàssica a base de Bach.

D'INTERÉS LITERARI

A primeries del mes corrent, al casal del conegut prosista Joan Rosselló de Son Forteza, el nostre amic i col·laborador En Guillem Colom donà lectura a una bella traducció del poema *Nerto*, de Mistral.

El treball del poeta fou molt elogiat pels literats que hi foren presents. La traducció de *Nerto* és exquisidament pulcra i encertada, mereixent l'autor efusives felicitacions.

Prest podrem donar als nostres llegidors notícies més concretes sobre el treball de Guillem Colom i sobre la publicació del mateix, que segurament serà esperada amb vertader interès coneguda la personalitat del nostre amic.

A LA MEMORIA DE PERE D'ANCÀNTARA PEÑA

El dia 16 del més corrent i en el «Foment del Civisme» tingué lloc l'anunciada vetlada-homenatge a la memòria de l'inoblidable escriptor mallorquí Pere d'Alcàntara Peña, davant nombrosos concurrents que aplaudiren els treballs literaris llegits en l'acte.

N'Antoni M.ª Peña, prou conegut en les lletres mallorquines, fou l'en-carregat de llegir el conte «Es Capellà moro de sa Llonja» i vèries poesies en castellà de l'escriptor homenajat.

Nosaltres, que sentim veneració per la memòria de Pere d'Alcàntara Peña, ens adherim de tot cor a l'homenatge a ell tributat pel «Foment del Civisme».

DINAR D'HOMENATGE AL PINTOR HERMEN ANGLADA

Fou un acte important l'homenatge tributat a Hermen Anglada Camarasa amb motiu de l'èxit obtingut amb l'exposició de ses obres celebrada darrerament a «La Veda».

El dinar, al que hi assistiren més d'un centenar d'admiradors, fou servit exquisidament a l'«Hotel Mediterraneo» el dia 19' del corrent i a l'acabar parlaren En Gabriel Villalonga Olivari i el Sr. Batle de la Ciutat, tenint paraules d'afecte i admiració pel festejat; En Joan Bauzá donà lectura a nombroses adhesions i, finalment, el propi Anglada feu un sentit parlament de gràcies per l'homenatge de què se'l feia objecte.

LA NOSTRA TERRA es complau en testimoniar la seva admiració a tan il·lustre hoste de Mallorca, sumant la seva felicitació entusiasta a les moltes que ja té rebudes.

ALTRES COSES D'INTERÉS

Segueix amb èxit creixent el curs de conferències obert al «Museu Diocesà» i al «Foment del Civisme». Entre les que ja s'han dades n'hi ha hagudes de molt interessants.

També s'ha inaugurat un altre curs de conferències en el novell «Centro de Estudios». La primera anà a càrrec del President de l'entitat el Canonge M. I. Sr. D. Antoni Sanxo i la segona fou ornada pel nostre amic i col·laborador Antoni Jimenéz.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:
FRANCESC VIDAL BURDILS

Redacció i Administració:
Angels. 23. — Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes. — Trimestre, 3 ptes. — Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER. — SAN FRANCESC, 2 I 4. — PALMA DE MALLORCA